

การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

The Development of Model on Internal Quality Assurance Institutions under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 1

จันทร์สุดา บุตรชาติ* รศ.ดร.ปรีชา วิหคโต** รศ.ดร.จิตตินันท์ ชะเนตียง**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ขั้นที่ 2 การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ขั้นที่ 3 การสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ขั้นที่ 4 การประเมินรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้

ในการวิจัยคือ เอกสาร ตำราวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 22 เล่ม ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน จำนวน 236 คน กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประกันคุณภาพภายใน จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มี 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา มี 2 ขั้นตอนย่อย 5 กิจกรรม ขั้นที่ 2 จัดทำแผนและปฏิบัติตามแผน

* นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

** อาจารย์ที่ปรึกษา

พัฒนาการจัดการศึกษา มี 3 ขั้นตอนย่อย 10 กิจกรรม ขั้นที่ 3 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศและใช้สารสนเทศ มี 1 ขั้นตอนย่อย 2 กิจกรรม ขั้นที่ 4 การติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายใน มี 1 ขั้นตอนย่อย 2 กิจกรรม ขั้นที่ 5 นำผลการประเมินคุณภาพภายใน และภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มี 2 ขั้นตอนย่อย 2 กิจกรรม ขั้นที่ 6 จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษา ประจำปี มี 3 ขั้นตอนย่อย 5 กิจกรรม

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพภายใน, การศึกษาประถมศึกษา, การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

Abstract

The purpose of this study was to develop a model of the internal assessment in schools under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area1. This study is divided into 4 stages comprised: PHASE 1- designation of framework based on the internal assessment in schools under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area1; PHASE 2- investigation of data concerning the internal assessment in schools; PHASE 3- construction of a model on the internal assessment in schools; PHASE 4- evaluation of a model on the internal assessment in schools. The subjects are consisted of documents, academic texts along with researches concerning the internal assessment in schools- a total of 22 volumes; 236 school administrator teachers in charge of the school internal assessment as well as 21 experts on the internal assessment. Instruments used were a set of questionnaires, a form of suitability evaluation and a form of feasibility. Statistics applied were

percentage mean standard deviation, median and interquartile range.

The findings were as follows:

The model of the internal assessment in the schools under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 1 was composed of 6 steps: STEP 1-designation of educational standards including 2 subsections, and 5 activities; STEP 2-plan application and practical action comprising 3 subsections and 10 activities; STEP 3- data storing and the use of information including 1 subsection and 2 activities; Step 4-monitoring, overseeing, and evaluation of the internal assessment comprising 1 subsection and 2 activities; STEP 5- application of the effects of both internal and external assessment to be used in continual planning consisting of 2 subsections and 2 activities; STEP 6- implementation of annual reports on educational quality including 3 subsections and 5 activities.

Keywords: Internal assessment, Primary educational, Educational development

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการวิจัยครั้งนี้ สืบเนื่องมาจากความต้องการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยเฉพาะผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ต้องปรับตัวกับปริมาณงานคุณภาพงาน วิธีการทำงานและค่านิยมในการทำงานเพื่อให้สามารถรองรับผลการศึกษาดังกล่าว อนึ่งในปัจจุบันรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีหลากหลาย

หลายรูปแบบ แต่ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้ เนื่องจากขาดการมีส่วนร่วม และจากการพัฒนามาตรฐานคุณภาพครูและผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษา พบว่า การวางระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นหัวใจในการพัฒนาคนในทุกประเทศในทุกด้าน ประเทศต่าง ๆ คำนึงถึงความสำคัญของการประเมินผลซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย (สุวิมล ว่องวานิช. 2543: 1) มาตรฐานถูกกำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักเทียบเคียง สำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548) สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีความเหลื่อมล้ำและแตกต่างกันทั้งด้านงบประมาณ คุณภาพ บุคลากร หรือแม้แต่ปัจจัยด้านผู้เรียน รวมทั้งปัจจัยเอื้ออื่น ๆ เช่น ความร่วมมือของกรรมการสถานศึกษา การสนับสนุนจากชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรที่อยู่ใกล้เคียงสถานศึกษา และการติดตามช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด (สำนักทดสอบทางการศึกษา. 2554: 1)

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ มีคุณภาพตามมาตรฐาน ผู้ที่จบการศึกษามีคุณภาพตามที่มุ่งหวัง ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กร/สถานประกอบการที่รับช่วงผู้จบการศึกษาเข้าศึกษาต่อหรือรับเข้าทำงาน มีความมั่นใจว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีคุณภาพได้มาตรฐานแม้จะไม่เท่ากันแต่ก็แตกต่างกันไม่มากนักนักเรียนที่จบการศึกษาจากสถานศึกษาทุกแห่งมีความรู้ความสามารถ มีทักษะและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด ดังนั้น ผู้เรียนจึงเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่สถานศึกษา (ซึ่งหมายถึงผู้บริหาร ครู และบุคลากรสนับสนุนทุกคนในสถานศึกษา) ต้องคำนึงถึงตลอดเวลาไม่ว่าจะคิดทำกิจกรรมใดหรือ

โครงการใดก็ตามผู้เรียนจะต้องได้รับผลหรือประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งโดยตรงและโดยอ้อมนอกจากนี้ในการจัดการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพตามที่คาดหวังกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาในปัจจุบันและต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพและดำเนินการอย่างยั่งยืน ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในสถานศึกษาต้องมีการทำงานที่มุ่งประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีความตระหนัก รับรู้และเห็นคุณค่าของการทำงานเป็นระบบมีคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายและดำเนินกิจกรรม/โครงการที่ใช้ผลการประเมินตนเอง ผลการประเมินคุณภาพจากองค์กรภายนอกหรือผลการวิจัยที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาเองตลอดจนใช้ผลการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นฐานในการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน การติดตามตรวจสอบและปรับปรุงงานเป็นระยะจะช่วยให้งานบรรลุผลได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนก็จะเป็นที่พึงพอใจกับผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรหรือสถานประกอบการที่รับช่วงต่อจากสถานศึกษาด้วยการดำเนินงานที่ทุกคนมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบร่วมกันเช่นนี้ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาจะเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่แท้จริงและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเป็นวิถีชีวิตในการทำงานของทุกคนเป็นวัฒนธรรมขององค์กรที่ยึดคุณภาพผู้เรียนฝังแน่นอยู่ในจิตใจตลอดเวลา สำหรับหน่วยงานต้นสังกัดจะทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนและร่วมพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น รวมทั้งเสริมสร้างให้สถานศึกษาเป็นองค์กรที่ได้รับการยอมรับตามมาตรฐานการศึกษาอย่างแท้จริง สภาพที่พึงประสงค์ของมาตรฐานการศึกษาในสถานศึกษา มีทั้งหมด 5 ด้าน คือ 1) ด้านคุณภาพผู้เรียน มี 6 มาตรฐาน 26 ตัว

บ่งชี้ คะแนนเต็ม 30 คะแนน เกณฑ์ผ่าน 20 คะแนน 2) ด้านการจัดการศึกษา มี 6 มาตรฐาน 33 ตัวบ่งชี้ คะแนนเต็ม 50 คะแนน เกณฑ์ผ่าน 34 คะแนน 3) ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มี 1 มาตรฐาน 2 ตัวบ่งชี้ คะแนนเต็ม 10 คะแนน เกณฑ์ผ่าน 4 คะแนน 4) ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา มี 1 มาตรฐาน 2 ตัวบ่งชี้ คะแนนเต็ม 5 คะแนน เกณฑ์ผ่าน 2 คะแนน 5) ด้านมาตรการส่งเสริม มี 1 มาตรฐาน 2 ตัวบ่งชี้ คะแนนเต็ม 5 คะแนน เกณฑ์ผ่าน 2 คะแนน รวมทั้งหมด มี 15 มาตรฐาน 65 ตัวบ่งชี้ คะแนนเต็ม 100 คะแนน เกณฑ์ผ่าน 80 คะแนน

สภาพปัจจุบันมาตรฐานคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีคะแนน คือ 1) ด้านคุณภาพผู้เรียน มี 6 มาตรฐาน 26 ตัวบ่งชี้ ได้ 13 คะแนน จาก 30 คะแนน 2) ด้านการจัดการศึกษา มี 6 มาตรฐาน 33 ตัวบ่งชี้ ได้ 44 คะแนนจาก 50 คะแนน 3) ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มี 1 มาตรฐาน 2 ตัวบ่งชี้ ได้ 4 คะแนนจาก 10 คะแนน 4) ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา มี 1 มาตรฐาน 2 ตัวบ่งชี้ ได้ 4 คะแนนจาก 5 คะแนน 5) ด้านมาตรการส่งเสริม มี 1 มาตรฐาน 2 ตัวบ่งชี้ ได้ 4 คะแนนจาก 5 คะแนน รวม 15 มาตรฐาน 65 ตัวบ่งชี้ ได้ 71 คะแนน จาก 100 คะแนน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 2554) จะพบได้ว่า สภาพปัจจุบันของมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีคะแนนต่ำกว่ามาตรฐานในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านคุณภาพผู้เรียน ได้คะแนน 13 คะแนน จาก 30 คะแนน

นอกจากนี้ผลการประเมินในช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2553 ปรากฏว่า รหัสวิชา 61 ภาษาไทย คะแนนเต็ม 100 ค่าเฉลี่ยโรงเรียน 21.71 ค่าเฉลี่ยสังกัด 30.61 ค่าเฉลี่ยประเทศ 32.22 รหัสวิชา 62 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม คะแนนเต็ม 100 ค่าเฉลี่ยโรงเรียน 39.43 ค่าเฉลี่ยสังกัด 46.11 ค่าเฉลี่ยประเทศ 47.07 รหัสวิชา 63 ภาษาอังกฤษ คะแนนเต็ม 100 ค่าเฉลี่ยโรงเรียน 17.43 ค่าเฉลี่ยสังกัด 29.23 ค่า

เฉลี่ยประเทศ 20.99 รหัสวิชา 64 คณิตศาสตร์ คะแนนเต็ม 100 ค่าเฉลี่ยโรงเรียน 12.57 ค่าเฉลี่ยสังกัด 33.96 ค่าเฉลี่ยประเทศ 34.85 รหัสวิชา 65 วิทยาศาสตร์ คะแนนเต็ม 100 ค่าเฉลี่ยโรงเรียน 36.24 ค่าเฉลี่ยสังกัด 40.43 ค่าเฉลี่ยประเทศ 41.56 รหัสวิชา 66 สุขศึกษาและพลศึกษา คะแนนเต็ม 100 ค่าเฉลี่ยโรงเรียน 41.43 ค่าเฉลี่ยสังกัด 54.43 ค่าเฉลี่ยประเทศ 54.31 รหัสวิชา 67 ศิลปะ คะแนนเต็ม 100 ค่าเฉลี่ยโรงเรียน 27.86 ค่าเฉลี่ยสังกัด 40.42 ค่าเฉลี่ยประเทศ 41.10 รหัสวิชา 65 การงานอาชีพและเทคโนโลยี คะแนนเต็ม 100 ค่าเฉลี่ยโรงเรียน 32.86 ค่าเฉลี่ยสังกัด 51.55 ค่าเฉลี่ยประเทศ 52.52 (ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O - NET) ปีการศึกษา 2553)

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนยังอยู่ในระดับต่ำกว่าสังกัดและประเทศมาก ทำให้ทุกคนมองว่ามีปัญหาอะไรเกิดขึ้นในวงการศึกษาไทย โดยเฉพาะผู้บริหารที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษาโดยตรงได้มองทั้ง 3 มิติ ว่าสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ออกข้อทดสอบยากไป บางเรื่องไม่มีในหลักสูตร นักเรียนไม่เคยเห็น ครูไม่เคยสอน หรือเป็นไปได้ว่า ครูสอนไม่ครอบคลุมเนื้อหาวิชาตามหลักสูตรแกนกลาง อีกประการหนึ่ง คือระบบการบริหารจัดการศึกษาไม่เป็นไปตามวงจรคุณภาพ จำเป็นต้องหยิบยกปัญหาดังกล่าวขึ้นมาเร่งรัดพัฒนา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดการกับคุณภาพการศึกษาของประเทศ ดังนั้นการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เป็นการส่งเสริมความเจริญงอกงามในด้านการพัฒนางานวิชาการ และช่วยแก้ปัญหามาตรฐานคุณภาพการศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในหน่วยงาน หากมีการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนที่สอดคล้องเหมาะสม จะสามารถพัฒนา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้

สูงขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัย จึงได้ทำการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งจะส่งผลให้การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีคุณภาพ มีความก้าวหน้าทางวิชาการและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบอื่นๆ ในโรงเรียนได้

สถานศึกษาจึงได้กำหนดการพัฒนารูปแบบการคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางการบริหารงานให้สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดและองค์กร พร้อมตอบสนองความต้องการของประชาชนและสังคม ทั้งนี้ภายใต้กระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลงวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ.2553 ที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีความเป็นประโยชน์ มีความเป็นไปได้อ มีความเหมาะสม มีความถูกต้องและบุคลากรมีความพึงพอใจ ใช้มาตรฐานที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักเทียบเคียง สำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและแตกต่างกัน ทั้งด้านงบประมาณ คุณภาพ บุคลากร หรือแม้แต่ปัจจัยด้านผู้เรียน รวมทั้งปัจจัยอื่น ๆ เช่น ขอความร่วมมือจากกรรมการสถานศึกษา การสนับสนุนจากชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรที่อยู่ใกล้เคียงสถานศึกษา และการติดตามช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด ทำให้เกิดโอกาสที่เท่าเทียมกันทำให้เกิดคุณภาพทางการศึกษา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 80 “...รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้....3) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกๆระดับ

และทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข...4) ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชนจัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ โดยมีลำดับการพัฒนา ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 พ.ร.บ. จัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พ.ศ.2543 การประเมินคุณภาพภายนอก รอบแรก พ.ศ.2544 - 2548 การประเมินคุณภาพภายนอก รอบสอง พ.ศ.2549 - 2553 กฎกระทรวงว่าด้วยระบบฯ การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553 การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (รอบสาม) พ.ศ.2554 การประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม พ.ศ.2554 - 2558 ด้วยเหตุที่มาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ บัญญัติให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับและต้องเป็นไปตามที่กฎกระทรวงกำหนด ดังนั้น ปี พ.ศ.2553 จึงได้มีการยกเลิกกฎกระทรวงที่ออกไปแล้ว และให้ใช้กฎกระทรวงที่ปรับปรุงใหม่ คือ กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553 แทน โดยที่หลอมรวมการประกันคุณภาพภายในของการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา การอุดมศึกษา

และการประกันคุณภาพภายนอกไว้ในฉบับเดียวกัน กฎกระทรวงฉบับนี้สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งภายในและภายนอกที่ชัดเจนขึ้น (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554)

จะเห็นได้ว่า ระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาในส่วนของการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ยังคง กำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติไว้เช่นเดิม กล่าวคือ ให้สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายซึ่งได้แก่ มาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา มีการพัฒนาและประเมิน ตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นประจำทุกปี ใช้กระบวนการ บริหารที่ดี สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในการบริหาร และจัดการศึกษา มุ่งให้การประกันคุณภาพภายในสถาน ศึกษาเป็น “การประกันคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่คำนึง ถึงผลอันเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาระบบ Total Quality Management (TQM) รูปแบบการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 หมายถึง กระบวนการที่กำหนดวิธีปฏิบัติใน แต่ละขั้นตอนซึ่งกระบวนการนี้มีเป้าหมายเพื่อดำเนินงาน ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (A Step by Step of Procedure that Lead to Education Quality Assessment) ซึ่งกระทำโดยบุคคลในสถานศึกษานั้น หรือหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียน ได้มาตรฐานคุณภาพตามคุณลักษณะที่

พึงประสงค์ ทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่า สถานศึกษามี การบริหาร มีระบบการประกันคุณภาพภายในจนเป็น สังคมแห่งการเรียนรู้ เน้นการสร้างคุณภาพใจให้กับ ผู้บริโภคทั้งภายในและภายนอก

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา รูปแบบ การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา หมายถึง กระบวนการที่นำมาสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ศึกษา แนวคิด ทฤษฎีการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียน ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและ ความต้องการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน และ มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนปัจจุบัน ขั้นที่ 3 สร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขั้นที่ 4 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการ ประกันคุณภาพภายใน

3. ข้อมูลของการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 หมายถึง ข้อเท็จจริง อันเป็นที่ยอมรับสำหรับใช้เป็นหลักฐานหาความจริง ในข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและ กำกับดูแลการตรวจสอบ การประเมินผลและการประกัน คุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเป็นการวิจัยและ พัฒนา (Research and Development: R&D) มีวิธี ดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ เอกสาร ตำรา วิชาการ บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจง จำนวน 22 เล่ม

ใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์เอกสาร การรวบรวมข้อมูล ศึกษา ค้นคว้าหลักการแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเอกสาร (Content Analysis)

2. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 176 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างกำหนดขนาดโดยใช้ตารางของเครชีและมอร์แกน จำนวน 118 โรงเรียน เลือกมาโดยการสุ่มอย่างง่าย ได้ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 118 คน และครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 118 คน รวม 236 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม การรวบรวมข้อมูล ใช้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ การวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ คือ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูล ใช้ข้อมูลจากขั้นที่ 1-2 ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและสังเคราะห์เป็นรูปแบบ (Content Analysis)

4. การประเมินรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างเลือกมาโดยใช้เทคนิค สโนว์บอล จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยการรวบรวมข้อมูล ใช้เทคนิคเดลฟาย มีการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ คือ ค่ามัธยฐาน และ

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ นำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ในแต่ละขั้นตอนประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา

1.1 เตรียมดำเนินการ ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานการศึกษา จัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้แก่คณะกรรมการจัดทำมาตรฐานของสถานศึกษาเพื่อสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.2 วิธิดำเนินการ คณะกรรมการจัดทำมาตรฐานของสถานศึกษาทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาเพื่อกำหนดโครงสร้างของมาตรฐานการศึกษา จัดทำมาตรฐานของสถานศึกษาทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้ โดยวิเคราะห์ด้านคุณภาพผู้เรียน วิเคราะห์ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา วิเคราะห์ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ วิเคราะห์อัตลักษณ์ของสถานศึกษาและวิเคราะห์มาตรการส่งเสริมของสถานศึกษา

1.3 ตรวจสอบผลการดำเนินการ คณะงานวิชาการจัดทำแบบตรวจสอบความสอดคล้องของมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ของสถานศึกษากับมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานและตัวบ่งชี้ขั้นพื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

1.4 ประชาพิจารณ์ คณะงานวิชาการจัดทำเอกสาร แล้วนำเอกสารออกเผยแพร่ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะครู และองค์กรเอกชน มีจัดประชุมระดมความคิด และสรุปผลการทำประชาพิจารณ์

ขั้นที่ 2 จัดทำแผนและปฏิบัติตามแผน พัฒนาการจัดการศึกษา

2.1 เตรียมดำเนินการ คณะกรรมการบริหาร สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานและจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา สำนวณสภาพปัญหาและความต้องการ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกำหนดวิธีดำเนินงานงบประมาณในการจัดทำโครงการ/กิจกรรม เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา

2.2 วิธีดำเนินการ คณะกรรมการบริหาร สถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่สุดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เสนอแผนการจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติงานประจำปีต่อคณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบพร้อมกัน นำแผนปฏิบัติการประจำปีสู่การปฏิบัติตามกรอบเวลาที่กำหนด

2.3 ตรวจสอบผลการดำเนินการ โดยคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานของสถานศึกษา ทำการตรวจสอบรูปแบบการประเมิน จัดทำมาตรฐาน ประเมินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของโครงการ กิจกรรม จัดทำมาตรฐานของสถานศึกษา สรุปผล และรายงานผลการประเมินโครงการ/กิจกรรม เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาต่อไป

ขั้นที่ 3 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศและใช้สารสนเทศ

3.1 เตรียมดำเนินการ คณะกรรมการบริหาร สถานศึกษา จัดตั้งคณะทำงาน เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย จัดประชุมวางแผนจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ

3.2 วิธีดำเนินการ คณะงานศูนย์ข้อมูลจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ถูกต้อง ครบถ้วน ทันสมัย พร้อมใช้ และให้บริการข้อมูลสารสนเทศที่เป็นระบบแก่ผู้ต้องการใช้ทุกฝ่าย นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการวางแผนจัดการศึกษาที่ครอบคลุมภารกิจงานบริหาร ทั้ง 4 ด้าน

3.3 ตรวจสอบผลการดำเนินการ คณะกรรมการจัดทำมาตรฐานของสถานศึกษา ตรวจสอบติดตามการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ

ขั้นที่ 4 การติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายใน

4.1 เตรียมดำเนินการ คณะกรรมการบริหาร สถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในติดตามตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายใน จัดเตรียมเอกสารและบุคลากรเตรียมรับการประเมินคุณภาพภายใน

4.2 วิธีดำเนินการ ได้มีกลุ่มคณะกรรมการ สถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในปีละ 1 ครั้ง

4.3 ตรวจสอบผลการดำเนินการ โดยผู้ทรงคุณวุฒิประเมินผลสะท้อนภาพความสำเร็จ ด้านคุณภาพ ผู้เรียน และด้านการบริหารจัดการ ประเมินปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงาน ข้อจำกัดในการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะ

ขั้นที่ 5 นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5.1 เตรียมดำเนินการ ผู้บริหารสถานศึกษา มอบหมายงานให้คณะกรรมการประเมินคุณภาพภายใน จัดรวบรวมผลการประเมินคุณภาพภายใน - ภายนอก ครั้งสุดท้ายพร้อมกับประชุมวางแผนวิเคราะห์ข้อมูล

5.2 วิธีดำเนินการ คณะกรรมการประเมินคุณภาพภายใน นำผลการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพ การศึกษา ผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอก มาวิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุปข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงและพัฒนางาน ใช้ข้อมูลสารสนเทศ 3 ปี ย้อนหลัง จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5.3 ตรวจสอบผลการดำเนินการคณะกรรมการ ประเมินคุณภาพภายใน นำเสนอผลการวิเคราะห์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ตรวจสอบผลการวิเคราะห์เพื่อนำไปวางแผนการจัดการศึกษาต่อไป

ขั้นที่ 6 จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

6.1 เตรียมดำเนินการ คณะกรรมการจัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพ และจัดเตรียม

วัสดุอุปกรณ์

6.2 วิธีดำเนินการ คณะกรรมการฯ นำเสนอผลการประเมินคุณภาพในเพื่อให้ความเห็นชอบและผู้บริหารเผยแพร่รายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน

6.3 ตรวจสอบผลการดำเนินการ คณะงานวิชาการตรวจสอบเอกสาร หลักฐานการประเมินคุณภาพภายในจัดรวบรวมเอกสารหลักฐานการเผยแพร่รายงานผู้บริหารสถานศึกษาใช้เป็นหลักฐานยืนยันการพัฒนาสถานศึกษาเพื่อรองรับการประเมินภายนอก

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มี 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนย่อย 27 กิจกรรม ขั้นที่ 2 จัดทำแผนและปฏิบัติตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย 17 กิจกรรม ขั้นที่ 3 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศและใช้สารสนเทศ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย 8 กิจกรรม ขั้นที่ 4 การติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย 7 กิจกรรม ขั้นที่ 5 นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายใน และภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย 8 กิจกรรม ขั้นที่ 6 จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย 10 กิจกรรม

2. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในขั้นที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย 5 กิจกรรม ขั้นที่ 2 จัดทำแผนและปฏิบัติตามแผนพัฒนา การจัดการศึกษา ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย 10 กิจกรรม ขั้นที่ 3 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศและใช้สารสนเทศ ประกอบด้วย 1 ขั้นตอน

ย่อย 2 กิจกรรม ขั้นที่ 4 การติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 1 ขั้นตอนย่อย 2 กิจกรรม ขั้นที่ 5 นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายใน และภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่องประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย 2 กิจกรรม ขั้นที่ 6 จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย 5 กิจกรรม

3. ผลการสร้างรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีขั้นตอนและกิจกรรม 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา ขั้นที่ 2 จัดทำแผนและปฏิบัติตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ขั้นที่ 3 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศและใช้สารสนเทศ ขั้นที่ 4 การติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายใน ขั้นที่ 5 นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และขั้นที่ 6 จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

4. ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีทั้งหมด 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา ขั้นที่ 2 จัดทำแผนและปฏิบัติตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ขั้นที่ 3 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศและใช้สารสนเทศ ขั้นที่ 4 การติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายใน ขั้นที่ 5 นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายใน และภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ขั้นที่ 6 จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีทั้งหมด 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา ขั้นที่ 2 จัดทำแผนและปฏิบัติตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ขั้นที่ 3 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศและใช้สารสนเทศ ขั้นที่ 4 การติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายใน ขั้นที่ 5 นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ขั้นที่ 6 จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ซึ่งรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่ได้ในครั้งนี้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลงวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ.2553 ที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาด้วยการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิภาวรรณ เลขวัฒน์ (2550: บทคัดย่อ) ได้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่ารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยวิธีการเทียบเคียงสมรรถนะมีลักษณะเป็นแผนภูมิโครงสร้างกระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 2.ส่วน คือ โครงสร้างหลักและโครงสร้างเสริม โดยโครงสร้างหลักเป็นขั้นตอนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ขั้น ได้แก่ 1) สร้างเป้าหมายร่วมกัน 2) เตรียมการเทียบเคียง 3) ดำเนินการเทียบเคียง 4) ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการทำงาน 5) ทบทวนและตรวจสอบการทำงาน และ 6) ประเมินภายในและจัดทำรายงานการประเมินตนเอง ในแต่ละขั้นใช้การดำเนินงานตาม

ระบบวงจรคุณภาพ PDCA

รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่นำเสนอผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของผู้เกี่ยวข้อง 5 ฝ่ายได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการประเมินคุณภาพการภายนอก ศึกษาในเทศก์ ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน ผู้บริหารการศึกษาที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 ทั้ง 5 ฝ่ายต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่นำเสนอมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ทุกขั้นตอน สำหรับรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่นำเสนอเป็นการอธิบายขั้นตอนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยดำเนินงานตามระบบวงจรคุณภาพ PDCA เพื่อให้งานต่อการทำงานเข้าใจ จึงไม่ได้อธิบายรายละเอียดทุกแง่มุมเพราะจะทำให้รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษานั้นด้อยลงไป ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ Bardo and Hartman (1982: 70 - 71) ที่กล่าวว่าแบบจำลองที่ดี ควรอธิบายสภาพหรือแนวทางกว้างแต่จะไม่ระบุรายละเอียดมากเกินไป

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและเพื่อตรวจสอบข้อมูลให้ชัดเจนแน่นอน จึงได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มโดยการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลที่ได้รับมีความสอดคล้องกัน สำหรับขั้นตอนการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการประเมินคุณภาพการภายนอก ศึกษาในเทศก์ ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน ผู้บริหารการศึกษาที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่ผ่านการประเมินคุณภาพ

ภายนอกกรอบ 3 เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่นำเสนอมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ จึงนับได้ว่าการวิจัยครั้งนี้มีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในทุกขั้นตอน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่นำเสนอเป็นเพียงรูปแบบและแนวทางกว้าง ๆ เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ทั้งระบบของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นำไปใช้จึงต้องมีการปรับให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และต้องศึกษาขั้นตอนของรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยละเอียดในขั้นตอนการปฏิบัติต่อไป

1.2 ควรมีการจัดทำคู่มือหรือ Module โดยขยายรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนในรูปแบบการ

ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อให้ชัดเจนและมีแนวปฏิบัติครบถ้วน ปฏิบัติได้ง่ายเหมาะกับสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปทดลองใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 แล้ววิจัยศึกษาว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาดังกล่าวนี้นี้มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

2.2 ควรวิจัยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาจากสถานศึกษาที่ยังไม่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3

2.3 ควรทำการศึกษาผลจากการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จินตนา คักดีภู่อ่วม. (2545). **การนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย**. คุษฉินิพนธ์การศึกษาคุษฉินิพนธ์ิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุริวรรณ มณีนแสง. (2543). **การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพของสถาบันการศึกษาพยาบาลเอกชน**. คุษฉินิพนธ์การศึกษาคุษฉินิพนธ์ิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เฉลิมชัย หาญกล้า. (2545). **การพัฒนากระบวนการตรวจติดตามคุณภาพภายในของสถาบันราชภัฏ**. คุษฉินิพนธ์การศึกษาคุษฉินิพนธ์ิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนม์ชกรณั วรอินทร์. (2549). **การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : การประเมินแบบเสริมพลัง**. คุษฉินิพนธ์การศึกษาคุษฉินิพนธ์ิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดิเรก วรรณเศียร. (2545). **การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณัในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. คุษฉินิพนธ์การศึกษาคุษฉินิพนธ์ิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิภาวรรณ เลขวัฒนะ. (2551). **การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน : ด้วยวิธีการเทียบเคียงสมรรถนะ**. วิทยานิพนธ์การศึกษาคุษฉินิพนธ์ิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ณัฏฐ์ลีตา ศิริรัตน์. (2551). **การพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่าย ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบชี้นำตนเอง เพื่อสร้างการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมสำหรับบุคลากรทางการศึกษา**. คุษฉินิพนธ์การศึกษาคุษฉินิพนธ์ิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). **การประกันคุณภาพการศึกษา : ทุกคนทำได้ไม่ยาก**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วิเชียร พันธุ์เครือบุตร. (2548). **การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน**. คุษฉินิพนธ์การศึกษาคุษฉินิพนธ์ิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2541). **วิธีวิทยาการประเมินทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2543). **รายงานการวิจัยและพัฒนากระบวนการประเมินผลภายในของสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. (2554). **ผลการประเมินคุณภาพนักเรียนระดับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. สกลนคร: สกลนครการพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. (2554). **รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2553**. สกลนคร: สกลนครการพิมพ์.

สำนักทดสอบทางการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

Atria, Joseph P. (1999). **The effect of the Illinois quality assurance and improvement planning process on Chicago Public School teacher attitudes toward school improvement**. Doctoral Dissertation, Ed.D., Northern Illinois University, Illinois Retrieved March 12, 2006 from [http://proquest.umi.com/pqdweb?sid=730646771 &sid=1&Fmt=2&clientId=60279&RQT=309&VName=POD](http://proquest.umi.com/pqdweb?sid=730646771&sid=1&Fmt=2&clientId=60279&RQT=309&VName=POD).

Bugg, Kent Andrew. (2000). **Quality Assurance and improvement planning in Illinois High school**. Doctoral Dissertation, Ed.D., Illinois States, Missouri Retrieved May 19, 2005. from [http://proquest.umi.com/pqdweb?did=727844871 &sid=2&Fmt=clientId=60279&RQT=309&VName=POD](http://proquest.umi.com/pqdweb?did=727844871&sid=2&Fmt=clientId=60279&RQT=309&VName=POD).

Cheng, Yin cheong. (2001). **Paradigm shifts in quality improvement in education** : Three waves for the future. Retrieved January 28, 2006, from <http://www.k/cric/apcelsq/>

Good, C. V. (1973). **Dictionary of education**. New York: Mc Graw-Hill Book.

Jensen, C. (1996). **Delphi in Depth : Power Techniques from the Experts Berkeley**. Singapore : Mc Graw-hill.

Johnson, Perry L. (1993). **ISO 9000 Meeting the New International Standard**. Singapore: Mc Graw-hill.

Keeves, John P. (1988). **Education research and methodology, and measurement : An international handbook**. Oxford: Pergamum press.

Oladokun, Tunde Abraham. (n.d.). (2006). **Quality Assurance planning in school**. Based Education assessment: Implication for practicing teacher Retrieved June 23, from www.iaea.info/abstract_fite/paper_051218105732.doc.